

ÛCZBA 3

JÔ I MÒJA RODZËZNA

RÓMAN DRZÉDZÓN, DANUTA PIOCH

Przëbòczenié (przypomnienie):

Miono to pò pòlskù *imié*. Mòże téż rzec *jimiã*.

Czej chcesz pò kaszëbskù sã przedstawić, mòżesz to zrobic na czile òrtów (*Gdy chcesz się przedstawić w języku kaszubskim, możesz to zrobić na kilka sposobów*): Móm na *miono* ..., Mòje *miono* je ..., Jô jem ..., Jô sã zwiã ...

Nózwëskò to pò pòlskù *nazwisko*. Mòże téż rzec: przëzwëskò abò przëzwëstkò.

Pòléte (polecenia):

napiszë

– napisz

pòdsztrëchnij

– podkreśl

pòslëchòj

– posłuchaj

pòwtórzë

– powtórz, powiedz

przeczëtòj

– przeczytaj

zaspiéwòj

– zaśpiewaj

Rodzëzna to pò pòlskù *rodzina*.

Mòże téż rzec **famiłiò**, **famiłëjò** abò **rodzëna**.

Cwiczeniã 1

E. Prëczkòwsczi

Mësla dziecka

Nòlepi lubiã doma bëc
Dëcht bliskò mëmë, tatë
Na ptòszczy bùten zdrzec
I szmërgac kamë w plëtë.

Nòbarzi redëje mie smiëch
Na lëpach mòjich starszich
Jô wiedno widzã jich
Jak są do se wcyg barzi.

Nòwicy dobrëch czëjã słów
Òd mòji mëmczi, tatka
Co dbadzą, żebë zdrowi
Më bëlë z sostrą, bratkã.

Nòmòcni, jak le mògã, chcã
Tak kochac matkã, òjca
Za wszëtò jô jim slã
Pòdzãczy lop, bez kùńca.

E. Pryczkowski

Myśl dziecka

Najbardziej w domu lubię być
Tak blisko mamy, taty
Na ptaki na dworze patrzeć
I rzucać kamienie w kałuże.

Najbardziej cieszy mnie uśmiech
Na wargach moich rodziców
Zawsze ich widzę
Jak kochają się coraz bardziej.

Najwięcej słyszę dobrych słów
Od mojej mamy, ojca
Którzy dbają, żebyśmy zdrowi
Byli z siostrą i bratem.

Najmocniej jak potrafię, chcę
Tak kochać matkę, ojca
Za wszystko im ślę
Podziękowań moc, bez końca.

tłumaczenie D. Pioch

Cwiczeniã 2

Pòdsztrëchnij w tekście wiërtë jistniczi, co wedle Ciebie nazëwają nòlëzników rodzëznë

(*Podkreśl w tekście wiersza rzeczowniki, które według Ciebie są nazwami członków rodziny*).

Napiszë pòdsztrëchniãtë pòzwë w pòstawòwi fòrmie. Nalëzesz je w słowarzkù na kùńcu ùczbë

(*Napisz podkreślone nazwy w ich podstawowej formie. Znajdziesz je w słowniczku na końcu lekcji*).

Cwiczeniã 3

Wëmienioné na drëdzi stronie, ù górë, jistniczi mògã wëstãpòwac w rozmajitëch pòstacach (*Wymienione na następnej stronie rzeczowniki mogą występować w różnych postaciach*).

KASZĘBSCZI DLŌ WSZĘTCZICH

mëma, mëmka, mëmùlka, mëmùszka; matka, matinka, matula, matulka, matëszka, matuszka; nëna, nënka; tata, tatk, tatink, tatulk; òjc; córka, còrinka, còrula, còrulka, còrulinka, còra; syn, synk, synòszk, syneczck

Ùložë z niechtërnyma z pòdónëch wëzi słów prosté zdania (tëli, wiele pòtrafisz ùložëc) i pòwtórzë je na głos, np. Mòja mëma mô miono ..., Nasz tatink zwie sã ... (Ùlož z niektórymi z podanych wyżej słów proste zdania i powiedz je głośno, np. ...).

Cwiczënk 4

Do słów z cwiczënkù 3 sã taczé rzeczònczi (Do słów z ćwiczenia 3 sã takie przysłowia).

Jaczi chléb, takò skòrka, jakò matka, takò còrka.

Jaczé drewno, taczi klin, jaczi òjc, taczi syn.

Jakò wòda, taczi mlin, jaczi òjc, taczi syn.

Jaczi òdżin, taczi dim, jaczi òjc, taczi syn.

Przełożë te rzeczònczi na pòlscki jãzëk (Przetłumacz te przysłowia na polski).

Cwiczënk 5

W kaszëbsczi rodzënie starszim nôlezi sã wiòldzé ùwòżanié (W kaszubskiej rodzinie rodzice cieszą się poważaniem). Przëcwierdzò to jesz dërchã ùziwónò wzglãdã nich pòstac zamiona wë – zaòstałosc dówny pòdwójny lëczbë, tzw. pluralis maiestaticus (Potwierdza to ciągle jeszcze używana w stosunku do nich postać zaimka wë – pozostałość po dawnej liczbie podwójnej, tzw. pluralis maiestaticus). W zdaniach to mòże wëdrzec tak (W zdaniach może to brmieć tak):

Czë wë bëlë mëmkò w chëczach?

Mòce wë to tatkù widzóné?

Mòże téż nie ùzëwac zamiona, a swòje ùwòżanié dlŌ òsobë wërazëc specjalno dobróną pòstacã czasnika, np. Pòjce mëmkò do chëczy (Można téż nie używać zaimka, a swoje poważanie dla osoby wyrazić odpowiednią postacią czasownika, np. Chodźcie matko do domu).

Cwiczënk 6

Przedstawi swòjã familiã. Spisënk mionów bël na ùszli ùczbie (Przedstaw swoją rodzinę. Spis imion podano na poprzedniej lekcji):

Mòja **mëma** zwie sã
 Mój **tatk** zwie sã
 Mòja **starka** òd **mëmë** zwie sã, òd **tatë** zwie sã
 Mój **stark** òd **mëmë** zwie sã, òd **tatë** zwie sã
 Mòja **sostra** zwie sã
 Mój **brat** zwie sã
 Mòja **bialka** zwie sã
 Mój **syn** zwie sã
 Mòja **córka** zwie sã
 Mòja **starka** zwie sã
 Mój **stark** zwie sã
 Mój **wùja** zwie sã
 Mòja **cotka** zwie sã

Dopiszë pasowné słowa (wpisz odpowiednie słowa):
 np. Mëma mòji **mëmë** to mòja **starka**.

Tatk mòjégò **tatka** to mój
Syn mòjégò **tatka** to mój
Sostra mòji **mëmë** to mòja
Brat mòjégò **tatka** to mój
Mëma mòji **bialci** to mòja
Òjc mòji **bialci** to mój
Sostra mòji **bialci** to mòja
Brat mòji **bialci** to mój

Słowòrzek:

bialka	– zòna
brat	– brat (mòże téż rzec: bracczi, bracyna)
cotka	– ciocia
córka	– còrka
mëma	– mama
sostra	– siostra
stark	– dziadek, (ópa, starëszk); teść
starka	– babcia (óma, starëszka); teściowa
syn	– syn
szwadżer	– szwagier
szwadżerka	– szwagierka
tatk	– tata (òjc)
wùja	– wujek